

Vočelo sta, da se sva sva...
jeva življenje, ki sta ga toliko let
nočno in zadovoljno živela ob kne-
zovi strani v njegovi odlični samostojni
na pobočju Tsaratanane. Po tem
obreda bosta knez in princesa za
vselej zapustila kraj in odšla Bog ve
kam, kamor onadva niti v mislih ne
bosta mogla za njima. A z njima bo
odšel tudi zadnji ostanek nekdanjega,
samostojnega Madagaskarja. Ostala
bosta sama, kot zapuščen spomin na
vse, česar ni in nikoli več ne bo.

Ranoa ni mislila na to. Sijaj ne-
nega obraza je izdajal, da je ne-
skončno srečna. Zdelo se ji je, ka-
kor da doživlja čudovito pravljico,
ki se nepričakovano spreminja v res-
nico. Opazovala je Vinko. Njegov od-
sonca zagoreli obraz s prikupnim iz-
razom so oživljale živahne temne oči,
in črni lasje so zaokrožali vsa to po-
dobno v pojav lepega mladeniča. In
ta mladenič je postal zdaj njen zaro-
čenec, njen mož. Z njim bo odšla v
življenje, ki ni vključeno v samoto
tropskega pragozda. Ljubila je to
samoto, pa je vendarle tako čisto
hrepnela po človeški družbi, po no-
vih doživetjih in po duši, v katero bi
prešla vse svoje mlado, vročih želja
polno bistvo. Zdal se stala ob izpol-
nitvi teh skritih hrepenenj, in smeh-
ljaj na njenem rožnatem obličju je
postal še sončnejši, kakor je bil prej.
Tudi Vinko je to opazil.

XV.

Popoldne je knez sporočil Vinku,
da je napočil čas, ko je treba Lan-
decova rešiti groze v miru in v
spravi v zapor. Oborožena s sa-
mokresni sta se podala v svetlobo kjer
je Iron Ravana pojasnil Vinku
skrivnost odpiranja in zapiranja vho-
da v zakladnico.

Ko sem te prvič peljal v podzem-
lje, je dejal, sem pritisnil na spod-
nji dragulj poprsja in odprl se nama
je dohod na stopnišče. Ko sva pa
zakladnico zapustila in se je kip za
nama zaprl, se je dragulj zasukal,
zato je deloval poslednji pritisk nam
docela drugače. Namesto da bi od-
prl dohod v zakladnico, se je pogrez-
nila ploščad pred oltarjem. Ko sta
Landecova to storila, sta padla v ja-
mo, ki pomeni najstrašnejšo ječo brez
izhoda. Pritisk na dragulj je po tem
dogodku zopet odpiral dohod v za-
kladnico, zdaj pa odpira znova plo-
ščad.

Landecova sta torej ujeta tu spo-
daj? je vzkliknil Vinko. »Obred po-
roke ali zaroke smo tedaj opravili
nad njunima glavama. Ali sta slišala
naše besede?»

»Dvomi,« je dejal knez. »Jama je
precej globoka in ploščad jo zapira
tako tesno, da ni slišati glasov iz
podzemlja v svetlobo in ne iz svetlo-
be v ječo.»

»Kako čudno se vrste dogodki,« je
pomislil Vinko. »Če bi mi bil kdo
pred nekaj dnevi dejal, da bo moj
prihod v svetlobo povzročil tako spre-
membo, bi se mu smejal. Prav go-
tovo pa mu ne bi bil verjel tega, da
bo moja zaročenka Jeane čitala v
ječi pod oltarjem, pred katerim bom
sklepal zakonsko zvezo z drugo. Ka-
ko me bo sprejela? Kako mi bo po-
gledala v obraz?»

Začutil je nenadoma usmiljenje do
nje.

»Kdo ve,« je pomislil, »kakšna je
bila njena preteklost, ki jo je pripel-
jala na taka pota? Ali je sama kriva
svojih zablod? Morda je kje v
globini njene duše le še ostalo nekaj
dobrega? Morda vsaj rahlo hrepene-
nje po poštenju? Kdo ve?»

Iz tega premišljevanja ga je zbu-
dil knezov ukaz, naj se postavi na
stopnice in s samokresom v roki pazi
na nadaljnje dogodke. Vinko se je
prevrnil odmaknil od nevarnosti,
knez pa je odšel za oltar, kjer je
sprožil neki mehanizem. V tistem tre-

KULTURNI TEDNIK

Mechow: Zgodnje poletje

Slovenci dobivamo v zadnjem času
v prevodih dela pisateljev, ki jih prej
naše prevodno slovstvo ni poznalo. To
so zlasti pisatelji germanskih narodov
in med njimi je tudi nekaj odličnih
Nemcev. Ljudska knjižarna nam je v
zbirki Naša knjiga predstavila zdaj
kar po vrsti Griesele (Zima) in Me-
chowa (Zgodnje poletje) oba v pre-
vodu prof. Fr. Bradača.

Karl Benno von Mechow je opisoval
»severovzhodno Nemčijo, njenega
podeželja. Življenja na junerskih po-
sestvih in ljudi med obema svetovni-
ma vojnama. Odlikuje ga zdrav odnos
do zemlje, duhovni in moralni poziti-
vizem, bogastvo spoznanj in lep stil.
Njegov roman »Zgodnje poletje« nam
že sam odkriva vse te pisateljeve vr-
line. Naslov je obenem simbol in
stvar: simbol, ker nam riše v
obeh glavnih osebah, Ursuli in Toma-
žu, dvoje mladih ljudi v »zgodnjem
poletju« življenja, resen pa, ker do-
življamo v njem resnično poletje na
velikem vzhodnonemškem podeželju,
sredi polja in gozdov, del in usod, stisk
in hrepenje. Mechow se posreže na-
ravnost v lepah markantnih potezih po-
kratino, njene kraje, njene ljudi in
njihovo življenje. Priče smo ljubezni,
ki se razvija med mladim, šele prebu-
jačim se dekletom, in med člove-
kom, ki ga je bila še skoraj otroka
zajela prva svetovna vojna in ga nato,
po koncu, vrgla telesno sicer celega,
toda notranje vendar okvarjenega v
stvarnost življenjske vsakdanosti: za

tem osrednjem pa se seznanjamo še z
usodo cele vrste drugih ljudi na pode-
želju, njihovimi stiskami in boji, za-
bodbami in delno tudi propadom. Vse
pa izven nazadnje v pozitivnem obet
za bodočnost: dva mlada človeka, ki
sta se našla iz svojih tegob v medse-
bojno izpolnitve, bosta pričela grad-
niti novega rodu, in »mrki velikani«
ne bo več sovražnik, ampak bo vse
ljubeč in odsejujoč Bog. Pisatelj sam
nam tega razvoja še ne pokaže, pač
pa ga nedvoumno napove.

Mechowa »Zgodnje poletje« ni tako
močno, kakor je Griesele »Zima«, in
tudi ne bi vedno vzdržalo primer-
jave z deli velikih romanopiscev,
pr. nordijskih je pa še vedno to-
liko kvalitetno delo, da more služiti
v zgled tudi najbolj našim doma-
nim pisateljem. Posebno zaradi never-
jetne preprostosti same snovi, iz ka-
tere je zgrajen roman, ki odtehta v
svojih podrobnih finessah in v celotni
kompoziciji tudi pomanjkanje višje in
globlje problematike. Prevala se Fr.
Bradač se je tudi tu potrudil ohraniti
čim več duha izvirača tako v celoti
prevajanja kakor v stilu, ne da bi pri-
tem trpela lepota slovensčine. Knjiga
obsega 258 strani, opremlj jo je arb.
Vlado Galšek.

Gregorčičeva številka »Doma in
sveta«. Svoji drugi del zbornika za
leto 1944, (ki je izšel šele letos), je
posvetil »Dom in svet« stoletnici ro-
stva pesnika Simona Gregorčiča. Uvod
v to je napisal urednik dr. Tine De-
beljak, ki skuša podati kratek oris
Gregorčiča-pesnika in pomena njevo-
vega dela. Venceslav Bele je prispeval
iz svoje znanstvene spisa »Simon Gre-
gorčič in Mirza Schaffy« v katerem
razčlenjuje tuje vplive na Gregorčičev
pesniški razvoj, med katerimi je bil

posebno važen tisti, ki ga je imel
nani pesnik Bodendstedt (psevdonom
Mirza Schaffy). Dr. A. Kacin je napi-
sal »Paberke o Gregorčiču«, v katerih
nas seznanja z gradivom iz goriskega
nadškofjskega dvorca, Karel Bačar se
ukvarja s še neobjavljenimi Gregorčič-
evimi prigrizanki. Dalje sledijo ob-
javni prevodi nekaj »Spokornih psal-
mov«. Razen tega je v zborniku še
več na Gregorčiča se nanašajočega
družbi in nekaj risb in slik. Posebno
je treba tu omeniti nov pesnikov po-
rten akad. slikarice Bare Remšcar.

Knjige goriske Mohorjeve družbe. V
stiskah let med obema vojnama sta
se bili ohranili primorskim Slovincem
dve knjižni družbi, ki sta bolj ali manj
redno pošiljali medne svoje leposlov-
ne in poučne knjige. Bili sta to Gor-
ška Matica in Gorška Mohorjeva druž-
ba. V nekaterih letih sta dosegli ve-
liko naklado do 20.000 izvodov, kar je
bilo v tedanjih razmerah za Primor-
sko naravnost čudež. Kontinuiteto tega
dela nadaljuje Mohorjeva družba še
vedno in je za letošnje (1945.) leto
izdala za skromnih 30 lir kar štiri
knjige. Te knjige so: »Koledar za leto
1945.« z obilnimi koledarskimi pouč-
nim in zabavnim gradivom ter slikami
in ilustracijami; Dr. Joža Lovrenčič
»Tri božje potje, legende o domovih
Marijinih na slovenskih tleh; Stanko
Jereb »Naše gozdne živali, nov do-
prinos k popularizaciji poljudnega pri-
rodopisa, in Griškega povest »Voz-
nelek«. Tudi te tri knjige so ilustrirane.

Idrijsko gledališče. Med primorskimi
mesti je postala Idrija najgledanejša in
je dobila gledališče, ki prireja pred-
stave kar po načrtu. Uprizoritvi
»Vodec je sledila »Naša krč«, sodaj na
pride za Veliko noč na oder Gregori-
nov pasion »V času obiskovanja«, in

HUMOR

Dober računar

»Hiša ima štiri nadstropja. Vsako
nadstropje ima dvanajst stopnic. Ko-
liko stopnic moramo prehoditi, da do-
spemo do podstrešja?»

»Vse.«

Pri zdravniku

»Kaj vam je?»
»Ne vem.«
»Kje vas boli?»
»Ne vem.«
»Od kdaj čutite bolečine?»
»Ne vem.«

»Potem pa pojdite v lekarno in
kupite ne vem kaj in jemljite ne vem
kako in boste ozdravili ne vem kdaj.«

Pretekli čas

»Kakšen čas je, če rečem: »Moj obo-
je imel denar?«
»Pretekli.«

Po službeni poti

»Osel in polž sta stavila, kdo bo
prvi prispel na cilj. Kaj pravite, kdo je
dobil stav?»
»Osel seveda.«
»Ne, polž, ker je osel, kakor vsi
osli, šel po službeni poti.«

Otroci

Oče: »Spet nisi znal v šoli vaša,
kar te je učitelj vprašal.«
Sin: »Šaj vedno pravim, da otroci
ne smejo vsega vedeti.«

Kljub vsemu to storila, da se ju polo-
žaj ni zapletel še s princeso. Na eni
strani me je mučil neznanjski strah,
da te mi ona prevzame, a na drugi
sem se bala za tvoje življenje. Zato
sem sklenila pomagati Paulu, da
pride do knezovih dragocenosti in z
njimi izjane. Na ta način, sem upala,
se ga bom najlaže in najvarneje iz-
nebila za vselej. Sama nisem hotela
od te talvine ničesar. Za vse na svetu
se ne bi bila dotaknila najmanjše
malenkosti, samo če bi si mogla
ohraniti tebe, oditi s teboj kamor koli
bi želel in zaživet ob tebi končno
novo, človeka vredno in dostojno živ-
ljenje.«

»Kako ste mogli misliti, da bi vas
mogel ljubiti tudi še potem, ko bi
odkril, da ste sodelovali pri tej talvi-
ni in da je oni, katerega ste mi izda-
jali za svojega brata, najnevarnejši
in najpodeljši zločinec? Jeane, ne
razumite me krivo. Nisem tako zako-
renjen v predsodkih, kakor bi se
zdelo iz mojih besed, in v meni je
dovolj sočutja in plemenitosti, da bi
mogel marsikaj razumeti in odpustiti,
toda ljubiti vas kljub temu ne bi mo-
gel več; še manj odpeljati s seboj kot
svojo ženo.«

»V svoji ljubezni in želji, izveleci se
iz blata, nisem mogla misliti na vse.
Hrepnela sem in sanjala in v tem
mojem hrepenenju in v teh sanjah je
bilo morda marsikaj nejasnega, a bilo
je lepo.«

»Kljub temu ste živeli s svojim lju-
bimcem.«

»Zdal vem,« je dejala tiše, »nikoli
me ne boš mogel razumeti. Kdor ne
živi takega življenja, kakršno sem
živela jaz, vsega tega ne more do-
jeti. Živela s svojim ljubimcem, praviš.
O, ko bi samo mogel slutiti, kako
oslušen se mi je zdel že čisto prej,
a zdaj, odkar sem vzljubila tebe, sem
ga pričela sovražiti z vsem sovra-
štvom, ki je mogoče v ženski.«

Zakrila si je obraz z rokama, krče-
vito zahtela, se nato vrgla pred njim
na kolena, dvignila roke in proseče
dejala:

»Ne zavri me! Reši me iz te gro-
zote! Ti edini na vsem svetu lahko
to storiš. Ali po me ubij! Da, ubij me,
ubij, če mi ne moreš pomagati!«

»Jeane!« je vzkliknil in jo skušal
dvigniti.

»Spametujte se! Osvobodite se vezi,
ki vas vežejo! Spokornite se in začnite
novo, pošteno življenje. Mladi ste še.
Ko boste na vse to pozabili, boste
morda še vedno našli srečo, po ka-
teri hrepenite. Vaša duša še ni po-
polnoma pokvarjena.«

»Brez tvoje ljubezni mi to ni več
mogoče,« je kriknila.

»Obžalujem. Te ni več. Nobena sila
lega sveta je ne more spet priklicati
v življenje. Mimo tega je moja usoda
že odločena in zvezana z usodo prin-
cese Rano. Z njo me je za vse živ-
ljenje združil obred, izvršen nekaj ur
preden sva vaju s knezom polegnila
iz podzemlja. Ona je in ostane moja
žena. Izven tega pa sem pripravljen
storiť za vas vse, kar koli bo v
mojih močeh.«

»Torej vendar!« je kriknila s čisto
tujim, spremenjenim glasom. »Oma-
milo te je njeno bogastvo. O, jaz ne-
umnica! Kako sem mogla samo za
trenutek misliti na to, da se boš v
boju med nama odločil zame, revno,
ničvredno žensko, in ne za njo, prin-
ceso s pravičnimi zakladi? Tudi tebe
je premamilo bogastvo...«

»Jeane!« jo je ježno prekinil Vinko.
»Ne želite me! Prav dobro veste, da
se nikoli ne bi bil odločil za prin-
ceso, pa če bi imela tudi vse zaklade
tega sveta, če vi ne bili to, kar ste.«

»Podlež si, prav tak kakor Paul in
kakor ste vsi možki, od prvega do
zadnjega,« je kričala. »Opravila sva.
Nič več si nimava povedati. Pojdi!
Izgini k svoji princesi! Ne, k njenim
zakladom!« (Dalje prihodnjic.)

Težave svojilnega zaimka

»... Na koncu te prosim, da mi pošleš
moje copate. Ne potrebujem tvojih
copat, ker imam svoje copate, toda
če bi napisal svoje copate, potem bi
morda razumela moje copate ali pa
tudi ne, in bi mi nemara poslala svoje
copate. Zato ti pišem, »moje« copate,
da boš razumela, da nimam v mislih
tvojih copat, temveč moje, to se pravi,
»moje.«

Kritika

»Svetujem vam, gospod pisatelj, da
konec nekoliko izpremenite. Glavni
junak naj se ne zastrupi, temveč
ustreli.«

»Zakaj?«

»Da se občinstvo zdravi.«

Futuristična glasha

»Ta glasha mi prav ne ugaja!«
»Ker je ne razumete! To je namreč
glasha bodočnosti!«

»Tako? Zakaj jo pa z d a j igrate?«

Problem

»Življenje je polno problemov.
Imam namreč tekme in ne vem, ali
ona mene z njim vara, ali pa njega
z menoj.«

Sijajna bodočnost

»Kaj morete nuditi moji hčerki?«
»Pred seboj imam sijajno bodo-
čnost.«
»Dobro. Potem se oglasite, ko bo ta
sijajna bodočnost sedanost.«

